Haagse Vogelbescherming

2022
Jaar van
de Merel

De Wulp

53e jaargang nr. 2 - mei 2022

De Wulp

53e jaargang, nr. 2, mei 2022

COLOFON
De Wulp is een kwartaaluitgave van de Haagse Vogelbescherming die gratis wordt toegezonden aan de leden.

HVB digitaal
www.haagsevogels.nl
www.vogelopvangdewulp.nl
www.facebook.com/HaagseVogels/
www.facebook.com/vogelopvangdewulp/

Fotografie
Adri de Groot, Tom Loorij, Boudewijn Schreiner, Vogelopvang De Wulp, Foeke Zeilstra e.a.

Kopij
Inleveren artikelen voor De Wulp zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk op 15 juli 2022.

Redactie
Foeke Zeilstra
Loes Loorij (corrector)
E-mail: *dewulp@gmail.com*

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden artikelen te redigeren, in te korten of niet te plaatsen. Auteurs zijn verantwoordelijk voor de inhoud van hun bijdragen. Publicatie betekent niet dat de daarin vermelde meningen het inzicht van de redactie of van de vereniging weergeven.

Foto's
Wat betreft ingezonden foto's geldt het volgende. De keus van foto's ligt bij de redactie. De kwaliteit en de beschikbare ruimte bepalen of ze wel of niet worden geplaatst. Incidenteel zullen foto's worden bijgesneden. Foto's met toevoegingen in de foto zoals namen, copyright-tekens e.d. worden niet geplaatst. De namen van de fotografen worden in het colofon vermeld.

Vormgeving en druk
Pasmans Drukkerij Den Haag
Oplage: 1100 exemplaren

De Wulp wordt gedrukt op chloor- en zuurvrij papier dat tevens FSC-gecertificeerd is.

Foto voorpagina: *roodborsttapuit*
gefotografeerd door Boudewijn Schreiner

Inhoud

3 Van de voorzitter

4 Boudewijn Schreiner erelid HVB

5 De CEL komt weer op stoom
In gesprek met Henk Wardenaar

9 Twee Merels over merels
Tom Loorij

12 De Turkse tortel: hoe een standvogel zich over heel Europa verspreidde
Wim Kooij

15 Column: Nietszeggende conclusies
Idde Lammers

18 Feestelijk ooievaarsmoment in Voorburg

19 - Uitnodiging Feestelijke Bijeenkomst 19 juni
- Burgemeester bezoekt Vogelrustgebied Gravin van Bylandt

20 Vogels van de Nederlandse Rode Lijst: de raaf - *Tom Loorij*

23 Martin van de Reep geridderd

24 Wat vindt de voorzitter?
Foeke Zeilstra interviewt Hans Elders

27 Waar zijn ze gebleven?
Reinoud van Bemmelen, het Sint Hubertuspark en Goethe
Wim Kooij

30 Veldwaarnemingen:
April was een zinderende vogelmaand
Wim Kooij

33 Vogelwandelingen Landgoed Clingendael

34 Berichten van het front ... - *Foeke Zeilstra*

35 Verenigingswinkel en contactgegevens

Welkom nieuwe leden!

M. Heirbaut, Voorburg
Foeke-Jan Zeilstra, Den Haag
M. Koopman, Den Haag
J.M. van Buggenum, Den Haag
M.F. Seip, Den Haag
C.C. Weijers, Den Haag
S.H. van der Laan, Den Haag
B.E. Dobberstein, Den Haag
A.J. Bakker, Voorburg
C.C.J. Rosendahl Huber-van Droogenbosch, Den Haag
J. van Weeghel, Den Haag
A.H.M. Taets van Amerongen, Den Haag
A.M. Swarttouw, Den Haag
N. Fogteloo, Den Haag
E. Smal, Den Haag
M.O. van Aken, Den Haag
C. van Beuningen-Romeijn, Den Haag
A.C. Nahuys, Den Haag
P. Habets, Den Haag
I. Perseng-Habets, Den Haag
S. Cortenbach, Den Haag
A.G.M. Bettenhaussen-Verbeij, Den Haag
H.J.A. Grootendorst, Den Haag
R. Schulz, Rijswijk
M. Brakman, Voorburg
A.E.M. Koldewij, Den Haag
J.M. Kouwenberg, Den Haag
P.M. Gilbert, Den Haag

Van de voorzitter

Nu inmiddels de twee jaar durende coronacrisis voorbij lijkt te zijn, zullen hopelijk ook de HVB-leden weer vrijer kunnen genieten van gezamenlijke activiteiten en ontmoetingen. Tijdens de lockdownperiode zijn velen van u zich op een geweldige manier blijven inzetten voor allerlei belangrijk werk en de coördinatie daarvan, bijvoorbeeld de commissies pr en communicatie, veldwerk en de CEL. Ook onze vogelopvang De Wulp heeft volop doorgewerkt. Het inspireert mij altijd dat zoveel vrijwilligers – met humor, compassie en begrip voor ieders menselijke tekortkomingen – elkaar hulp bieden om samen als team de kracht van onze vereniging te versterken.

Diezelfde teamgeest heb ik ook de afgelopen vijf jaar mogen ervaren binnen ons bestuur. De bestuursleden ondersteunen elkaar én de vereniging door veel verschillende taken op zich te nemen. We denken aan de specifieke kennis van medische zaken, bouwprojecten, het onderhouden van externe contacten, allerlei klussen, financiën, juridische zaken, het bijhouden van de website, etc. De gezamenlijke *knowhow* van het team bestuursleden heeft duidelijk één gezamenlijk doel: het goed laten functioneren van de HVB.

Zo waardeer ik het als voorzitter erg als mensen mij op de hoogte brengen van zaken die spelen binnen en buiten onze vereniging die van belang zijn voor het werk van de HVB. Elke keer wordt bezien hoe we daarmee het beste om kunnen gaan. Er zijn ook kwesties waar leden over schrijven om aan te geven dat ze het ergens niet mee eens zijn. Ook die berichten zijn welkom en ik vind ze leerzaam en functioneel. Op basis van signalen – formeel of vertrouwelijk – kunnen we, als dat zinvol is, verbeteringen doorvoeren.

Overigens is het begrijpelijk en veelzeggend dat de algemene ledenvergadering expliciet de *voorzitter* benoemt. Immers, er wordt voor deze functie toch wel specifieke extra 'bagage' gevraagd wat betreft capaciteiten als bestuurlijke ervaring, contactuele en verbale vaardigheden, ervaring met het werken in teamverband, sociale en emotionele intelligentie, incasseringsvermogen en ervaring met het oplossen van conflicten. Ik wil met deze opsomming overigens niet zeggen dat uw huidige voorzitter vindt dat hijzelf in al deze 'functie-eisen' excelleert ...

Het laatste punt – conflicthantering – zal ik nader preciseren. Soms kunnen mensen kritiek hebben terwijl niet alle feiten bij de klager bekend zijn. Het bestuur – vaak de voorzitter – spant zich in die gevallen in om relevante feiten te scheiden van emotie om zo een objectief beeld van het conflict te schetsen. Het gebeurt ook dat er op een incorrecte manier op de persoon wordt gespeeld. Dat soort communicatie kan snel de sfeer in een organisatie bederven. Dan is het de taak van de voorzitter om in te grijpen om te voorkomen dat de sfeer binnen de HVB wordt verziekt of de reputatie van de HVB wordt geschaad. Maar gelukkig komen dit soort situaties niet al te vaak voor omdat de liefde voor vogels ons verbindt. Met andere woorden: de HVB is een vereniging die in goede gezondheid verkeert.

Wel vraagt een ander onderwerp aandacht. Het huidige bestuur wil – na vijf

jaar trouwe dienst – stilstaan bij de continuïteit. Als we rondkijken aan de bestuurstafel zien we heel wat grijze kuiven. Weliswaar van vitale ouderen, maar toch ... Denk niet dat het bestuur vermoeid is, maar we zijn wel op zoek naar jongere opvolgers. We dagen de jongere leden uit om zich vertrouwelijk te melden voor een bestuursfunctie. Dat kan bij de voorzitter of bij een van de andere bestuursleden. Een afspraak voor een oriënterend gesprek is zo gemaakt.

Dan mag ik u nog wijzen op zondag 19 juni a.s. We zijn van plan om in Eigen Arbeid – aan de Zijdeweg op de grens van Den Haag en Wassenaar – een feestelijke bijeenkomst te organiseren. Zet die middag vast in uw agenda en volg de berichten via de Ganzenveer of *www.haagsevogels.nl*.

Ik hoop velen van u die middag te mogen begroeten.

Hans Elders,
voorzitter

Boudewijn Schreiner erelid Haagse Vogelbescherming

Op zondag 10 april was het zover. Tegen half negen vond HVB-voorzitter Hans Elders een moment om Boudewijn Schreiner te verrassen. Boudewijn was in Clingendael om aan groepjes niet-leden van de Haagse Vogelbescherming uitleg te geven over de vogelrustgebieden in Clingendael en Oosterbeek. Onder het voorwendsel dat er nog 'iets lekkers' voor hem in de auto lag, werd hij naar de ingang van Clingendael gelokt. Daar wandelde 'bij toeval' ook onze voorzitter, die zich onverwacht met een blijde boodschap tot de niets vermoedende Boudewijn richtte.

De strekking van de speech was, dat na zoveel jaren van grote inspanningen voor de Haagse Vogelbescherming, de algemene ledenvergadering had besloten de voorzitter van de cie. Veldwerk tot erelid te benoemen. De bijbehorende oorkonde werd tevoorschijn getoverd en overhandigd aan de verraste Boudewijn.

De CEL komt weer op stoom: een nieuwe serie excursies, lezingen en cursussen wordt gepland ...

We praten erover met Henk Wardenaar, voorzitter van de Commissie Excursies en Lezingen, kortweg de CEL.

Je bent al weer jaren voorzitter van de CEL, hoe kijk je terug op de afgelopen tien jaar?
'We hebben jarenlang een goed excursie- en lezingenprogramma gepresenteerd en daar werd gretig gebruik van gemaakt. En ook de cursussen van Eduard Opperman waren een succes. De meerdaagse reizen werden zeer gewaardeerd, maar daar is mede door Covid de klad in gekomen. Binnen de CEL werken we uitstekend samen. We hebben wel een wisseling van de wacht voor de functie van secretaris gehad, maar dat ging geruisloos. Wat ik jammer vind is dat we met het excursieprogramma een beperkte groep van de HVB-leden bereiken. Ongeveer 30 mensen zijn echte excursionisten. Die zien we regelmatig terug. Met de lezingen doen we ongeveer 50 leden een plezier. Gemiddeld komen er zo'n 30 mensen naar die avonden.

De HVB heeft ruim 1000 leden, maakt de CEL zich zorgen over de opkomst?
'Nee, niet echt. Mensen zijn denk ik om uiteenlopende redenen lid van de Haagse Vogelbescherming. De een wil het werk van vogelopvang De Wulp steunen, anderen willen dat de HVB opkomt voor de avifauna en het groen in onze stad, weer anderen vinden het leuk om actief te zijn in de vogelrustgebieden en een aantal komt graag naar lezingen, cursussen en weer anderen nemen deel aan excursies.

Het is een brede vereniging. Je zou kunnen zeggen dat de HVB voor elk wat wils biedt. Ik denk dat veel mensen het overall doel, het beschermen van vogels, willen ondersteunen. Niet iedereen wil vogelaar worden die er op ieder vrij uurtje op uittrekt met een kijker en een vogelgids. Wij zijn als CEL tevreden over de opkomst bij onze lezingen en cursussen. En dat geldt ook voor het aantal deelnemers aan de excursies. Natuurlijk mogen het er best wat meer worden, daarom doen we ons best telkens opnieuw een gevarieerd programma aan te bieden.'

Door de COVID-19 perikelen zijn er de afgelopen twee jaar veel excursies en lezingen vervallen. Ook de cursus 'Vogels herkennen' van Eduard Opperman is twee maal afgelast. Nu is er een nieuwe situatie. Wat mogen de HVB-leden verwachten in de komende maanden?

'Als vanouds komt er weer een excursieprogramma – in deze Wulp staan al de activiteiten voor de komende maanden – en we zijn bezig lezingen te organiseren. In het najaar plannen we weer de traditionele, een paar avonden tellende cursus 'Vogels herkennen'. Voor het voorjaar van 2023 treffen we voorbereidingen voor een meerdaagse vogelreis.

Ik hoorde laatst iemand zeggen dat de CEL een beetje een 'ons-kent-ons'-clubje is waar nieuwelingen niet makkelijk tussenkomen. Herken je dat beeld?

'Nou ja, ten dele wel. Ik vertelde al dat er een groep van ca. 30 leden is die aan de excursies deelnemen. Dan krijg je snel dat beeld. Die groep wordt ook een dagje ouder en dus zien we hen wat minder vaak komen. Maar het aantal van 30 blijft stabiel, dus het betekent dat er wel nieuwe, jongere leden bijkomen. Als CEL proberen we – Muriel Kommer verzorgt dat – altijd een aantal plaatsen voor nieuwe leden beschikbaar te houden. Maar laat er geen misverstand over ontstaan: wat ons betreft groeit het reservoir van belangstellenden voor onze excursies van 30 naar 50 of 75! Ik wil nog wel even aantekenen dat de samenstelling van de groep die de lezingen volgt, veel uitgebreider en gevarieerder is. Ook de door de CEL georganiseerde voor- en najaarscursussen van Eduard Opperman trekken nieuwe leden.

De groepsgrootte is bepalend voor het aantal mensen dat mee kan op een excursie. Is het een idee om als uitgangspunt te kiezen 'ieder HVB-

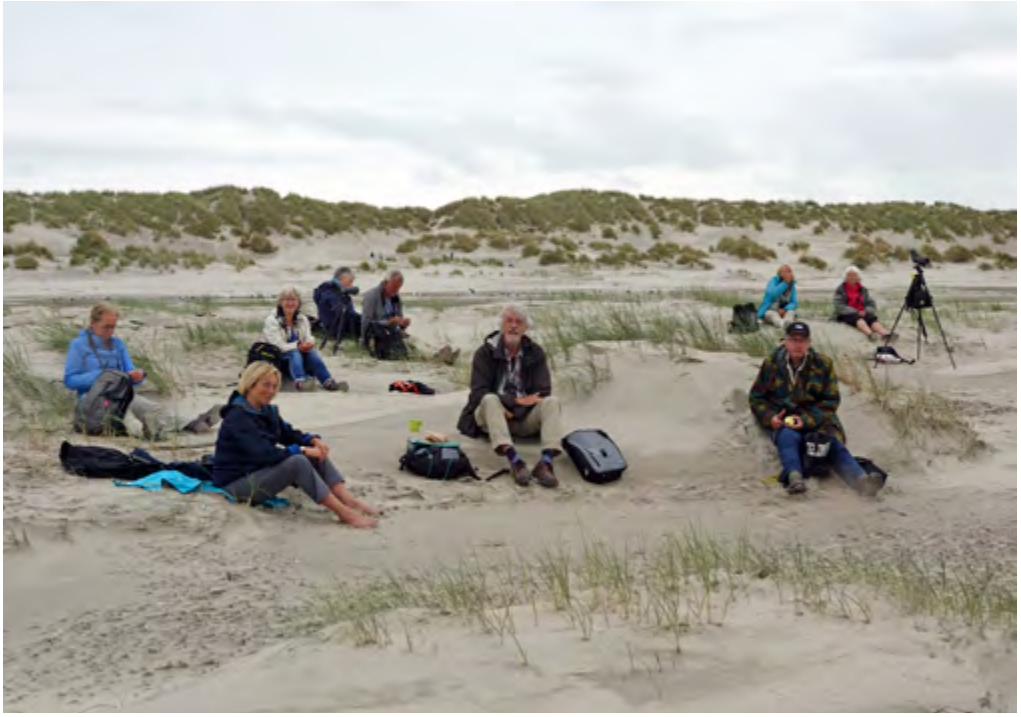

lid dat wil deelnemen, kan mee op een CEL-excursie'? Ook al betekent het dat je de deelnemers in twee parallelle groepen moet opdelen? Afgezien van de logistiek is dat toch een kwestie van een tweede gids achter de hand houden? En je hoeft niemand teleur te stellen.

'Die suggestie is het overwegen waard. Ik moet wel zeggen dat we niet veel extra excursieleiders hebben, dus dat beperkt ons wel wat. We gaan het onderzoeken. In het algemeen kun je zeggen dat we ons erop richten dat iedereen mee kan. Bij excursies die aanslaan moeten we soms leden teleurstellen. Wel is er dan een wachtlijst. Als er iemand afhaakt, worden de leden op de wachtlijst opgebeld. Soms nog op de dag ervoor.'

Plant de CEL ook activiteiten die specifiek zijn bedoeld voor nieuwe leden?

De CEL richt zich vooral op de eigen leden van de HVB. Al een aantal jaren organiseert de pr-commissie HVB-vogelwandelingen onder leiding van een ervaren gids. Die zijn gericht op niet-leden. Dat vergroot de naamsbekendheid van de HVB en maakt mensen enthousiast voor het kijken naar vogels. Dat levert natuurlijk wel een aantal nieuwe leden op. Soms merken we dat een niet-HVB-lid mee is op een van onze excursies. Die sturen we natuurlijk niet naar huis. Wel vragen we ze lid te worden en ze krijgen folders over het werk en de activiteiten van de HVB.'

Stel je bent voorzitter van de Haagse Vogelbescherming, over welke onderdelen van de HVB zou je aan relaties met trots vertellen?

'Het hele palet van activiteiten verdient waardering: te beginnen met vogelopvang De Wulp waar veel goed werk wordt gedaan. De vogelrustgebieden zijn belangrijk als rust- en nestelgebieden voor vogels. Het veldwerk – de inventarisaties van de groengebieden – is belangrijk voor de instandhouding van gebieden. De inventarisatierapporten onderbouwen protesten tegen bedreigingen – vaak bouwplannen of ontwikkelingen (zoals de uitbreiding van Madurodam) van onze parken en andere groengebieden. En ik zou natuurlijk met trots wijzen op de serie lezingen en excursies die de CEL organiseert...'

Welke veranderingen zou je doorvoeren?

'Ik zou het entreegeld voor onze lezingen willen afschaffen. Het huidige bestuur kiest als uitgangspunt dat die activiteit zichzelf moet bedruipen. Daarom wordt – om de zaalhuur en de kosten van de sprekers te dekken – een entree van tussen de € 3 en € 5 gevraagd. Dat vinden we als CEL toch vrij hoog. Bedenk dat er eigenlijk alleen maar HVB-leden in de zaal zitten, die hebben dus al hun contributie betaald. Wij denken dat het een drempel is, ook al zullen mensen daar misschien niet

voor uitkomen. Ik zou er voor zijn om de lezingen vanuit het verenigingsbudget te subsidiëren – zo ging het tot een paar jaar geleden – waardoor je de entree laag kunt houden en meer leden een plezierige avond kunt bezorgen.'

Welke prioriteiten zou je wat betreft de langere termijn stellen?
'Voor iedere vereniging is de aanwas van jongere leden – verjonging dus – belangrijk. Dat geldt ook voor de HVB. Misschien kunnen we een jeugdafdeling, een 'jeugdclub' oprichten om jongeren enthousiast te maken voor onze vereniging. Ook zouden we ons als HVB misschien meer moeten richten op basisscholen.'

Laat je fantasie nog even doorwerken. Stel een neef van je heeft jarenlang in het buitenland gewoond, maar komt terug naar Den Haag. Hij zoekt aansluiting bij een groene vereniging. Hij vraagt je de HVB in een paar zinnen te typeren. Wat zou je hem vertellen?
'Oei, dat is een goede vraag, even nadenken. Ik zou denk ik zeggen dat de HVB een club van enthousiaste mensen is, waar je leuke, onverwachte ontmoetingen kunt hebben met mensen die op zijn minst houden van vogels, maar ook met leden die helemaal gek zijn van vogels. Van die laatste groep – dat zijn zelf vaak vogels van sterk uiteenlopende pluimage – kun je heel veel leren over vogels en hun leefwereld. Binnen de HVB kun je je verdiepen in de leefwijze, gewoonten en leefgebieden van vogels. Door vrijwilligerswerk te doen, maar ook tijdens cursussen, lezingen en excursies. De HVB biedt je zo een verrijking van jouw ervaringen in de natuur en dat is iets waar je op alle leeftijden van kunt genieten. Zo zou ik mijn neef proberen in te palmen ...'

Als je naar de toekomst kijkt, hoe zou je willen dat de HVB erbij staat over zeg 10 jaar?
Vogelopvang De Wulp is dan nog steeds een belangrijk element binnen de vereniging. Dat geeft de HVB een gezicht naar buiten. Onze handicap is dat veel goed werk voor de buitenwereld verborgen blijft. Dat heb je met de vogelopvang, maar ook met ooievaarsprojecten niet. Die maken de HVB zichtbaar. Verder is over tien jaar de verjonging van de vereniging een feit geworden. Op de alv's zie je dan dertigers en veertigers naast de grijze kuiven. Bij de gemeente hebben we dan met succes een meer vogelvriendelijk beheer van parken en groengebieden bereikt. Het overleg brengt ook een nog grotere beperking van hondenuitlaat gebieden. Dat leidt helaas tot spanningen met hondenbezitters, die minder ruimte krijgen toegewezen. Hetzelfde geldt voor mountainbikers. Hun activiteiten buiten de paden in natuurgebieden, zijn dan ook flink aan banden gelegd. Zeker in het broedseizoen. En verder wordt het aantal rustgebieden voor vogels uitgebreid.'

We komen zo'n beetje aan het eind van dit interview. Wat wil je nog kwijt?
'De relatie van de HVB met de wetenschap is onderbelicht. Met MUS-tellingen en inventarisaties van de broedvogels in onze parken en natuurgebieden en in unieke gebieden zoals Meijendel, levert de HVB een belangrijke bijdrage aan het verzamelen van belangrijke, want harde gegevens. En die zijn de basis voor de ontwikkeling van nieuw groen- en biodiversiteitsbeleid. Dat deel van ons werk wordt vaak over het hoofd gezien.'

Twee Merels over merels

Ongeveer 11.500 dames in Nederland hebben de voornaam Merel. Rond 2000 was de naam het populairst: bijna 600 meisjes werden Merel genoemd. Daarna liep het aantal terug en in 2021 kregen nog maar 135 meisjes deze naam. Twee actieve leden van de Haagse Vogelbescherming, Eduard Opperman en Foeke Zeilstra, hebben een dochter die Merel heet. In deze bijdrage vertellen ze over hun relatie met deze vogel.

Merel Opperman

Merel Zeilstra met dochter Nine

Hoe kwam je aan de naam Merel?

Merel O: Hoewel mijn vader een fanatieke vogelaar is, was het mijn moeder die de naam voorstelde. Natuurlijk was papa het daar gelijk mee eens. Hij zat op de boot van Engeland naar Spanje voor een vogelreis toen mijn moeder hem belde omdat ze wist dat het een meisje zou worden. In dat gesprek stelde ze de naam voor. Net als mijn vader ben ik dik tevreden met mijn naam – ik had niet anders willen heten.

Merel Z: Wat ik vooral altijd grappig vind, is dat mijn ouders toen ik in 1986 werd geboren de naam Merel echt heel origineel vonden. Ze dachten zelfs 'kan dat wel?' Zoals er nu ook kinderen 'Bloem' en 'Vlinder' worden genoemd, stel ik mij zo voor. En nu is het een heel normale naam! Mijn ouders zijn dol op vogels dus een gekke keuze is het niet geweest.

Moest je van je vader vogels – en in het bijzonder naar de merel – leren kijken?

Merel O: Van mijn vader hoorde ik altijd dat toen ik net kon praten ik bij elke merel die ik zag liep te wijzen en dan gilde: "ikke, ikke, ikke". Dus ik kan wel zeggen dat ik al op zeer jonge leeftijd naar vogels keek ... Als kind vond ik het geweldig om de merels in de heg te volgen. Die heg was van de buurman en er zat altijd een merelnest in. We keken dan altijd stiekem even hoeveel jongen er in het nest zaten. Ik vind het leuk dat mijn vader kan genie-

ten van vogels, maar ik ben ondanks mijn naam geen vogelaar geworden.
Merel Z: Ik ben geen grote vogelkenner geworden, altijd jammer voor ouders die een passie graag overdragen. Wel ben ik altijd erg dol op dieren geweest. Maar dat uitte zich meer in de liefde voor knuffeldieren en later de katten en hond in ons huis.

Vogelbelevenissen met een vogelende vader
Merel O: Ik kijk zelf niet naar vogels, maar heb wel twee hele bijzondere vogels op mijn lijst staan. Zo ging ik met mijn vader mee toen hij op 21 oktober 2016 hals over kop naar de Maasvlakte reed, omdat daar een bergheggenmus was ontdekt. Ik vond dat wel heel indrukwekkend, omdat het er enorm druk was met vogelaars. Ik was daar wel de jongste en leuk was dat iedereen in feeststemming was, omdat de vogel zich goed liet zien. Ook was ik erbij op 15 augustus 2020 toen we in Veere een steppeplevier konden zien. Dat was, net als de bergheggenmus, een nieuwe soort voor Nederland. Ook hier vond ik het weer erg gezellig en het was ook hier een leuke sfeer. Het leuke van vogelen met mijn vader is, dat er dan daarna altijd wel wat anders gedaan wordt, zoals ff lekker uit eten of even winkelen, zoals na het missen van de blauwstaart. Ik heb nooit de ambitie gehad om te gaan vogelen, maar zo af en toe met papa mee was wel leuk. Vaak ging het dan om een zeldzame soort. De leukste ervaring was wel die van een, zoals papa dat altijd noemt, twicht naar de witkruintapuit in Oegstgeest. Ik weet nog dat papa mij van hockeytraining kwam halen en wel erg veel haast had om weg te komen. 'We moeten naar een vogel, hoorde ik hem zeggen.' Met iets te hoge snelheid reden we van Bergschenhoek naar Oegstgeest. Na het parkeren van de auto, renden we de straat in waar die moest zitten. Ik weet nog dat ik schrok van de hoeveelheid mensen die daar al stonden, maar helaas de vogel was niet in beeld. Deze zat op een dak en zonder aarzelen drukte mijn vader op verschillende bellen van de galerij, want vanaf de tweede etage was die wel te zien. Ik was verbaasd dat er nog werd opengedaan ook en wij renden naar boven waar we inderdaad de vogel konden zien. Ik begreep later dat papa via zijn werk had gehoord dat de vogel ergens was ontsnapt. Jammer voor hen, maar dat maakte het bezoekje voor mij niet minder leuk.
Merel Z: Ik herinner mij dus zeker de aandacht die er was voor vogels om ons heen. Ik zie mijn vader nog met een verrekijker in Meijendel wijzend naar een boom. Of zijn oren spitsend bij een mooi zanggeluid. Hij was wel een beetje trots als hij de vogels wist te herkennen. Uiteraard probeerde hij ze mij enthousiast aan te wijzen. Ook herinner ik me nog goed dat we in de Zwitserse bergen bijzondere roofvogels zagen. Het waren om precies te zijn lammergieren.

Heb je een relatie met anderen die ook Merel heten?
Merel O: In mijn omgeving zijn best veel mensen met deze naam, dus kennelijk vinden veel mensen de naam Merel wel mooi. Soms schept dat wel eens verwarring als er geroepen wordt, omdat ik dan samen met mijn vriendin reageer. De meest gehoorde opmerking als ik mijn naam ergens noemde was: 'hè, kun je dan ook vliegen?' Hoe flauw wil je het hebben. En nee ik kan niet vliegen, maar houd wel van reizen dus ik laat me soms vliegen.
Merel Z: Opgroeiend in het Haagse Be-

noordenhout, kwam ik regelmatig andere Merels tegen. Met één Merel, Merel de Blaey, trok ik heel veel op. We hockeyden in hetzelfde team op HDM en tennisten veel samen op OTC. En ik moet eerlijk toegeven dat zij altijd beter was ... Lastig als je allebei Merel heet, voor je gevoel word je dan iets meer vergeleken. Maar, aangezien de nog sportievere Merel later een Olympische medaille heeft gewonnen met het Nederlands hockeyelftal, is ze ook gewoon een stuk beter. Een andere Merel die in mijn leven verscheen, kwam ik tegen tijdens mijn studie in Groningen. Als huisgenoten is de verwarring vanaf dag een ontweken door deze Merel van Ravels de bijnaam 'Raaf' te geven. Zo bleven we in de vogelsferen ... Ik ben nooit geplaagd met de naam Merel. Dat lijkt mij ook lastig, want welke flauwe opmerking kun je nou aan een mooie vogel koppelen? Wel rijmt Merel natuurlijk op 'kerel' en dat rijmwoord vond ik minder leuk te horen.

Liefde voor de merel

Merel O: De merel vind ik wel een mooie vogel, vooral het mannetje waarbij het zwart zo mooi in contrast is met de oranje-gele snavel. Ook leuk is dat hij zo fraai zingt. Dat is iets dat ik – net als mijn vader trouwens – totaal niet kan. Dus misschien is de naam Merel toch niet helemaal goed gekozen ...

Merel Z: In het liedje 'Blackbird' van de Beatles komen twee grote liefdes van mijn vader samen. De muziek van de Beatles en een van zijn favoriete vogels. Ook voor mij heeft dat liedje een speciale betekenis. Bij de geboorte van mijn dochter Nine in 2020 gebruikten we de songtekst: 'We were only waiting for this moment to arise' op haar geboortekaartje. We veranderden het oorspronkelijke *You* in *We*, maar ik denk niet dat de Beatles daar wakker van liggen. Heel subtiel wordt de vogelliefde dus weer een generatie doorgegeven. Ik merk, nu ik zelf kinderen heb, dat ik mij weer bewuster ben van de connectie tussen mijzelf en de vogel. Want aan hen leg ik natuurlijk wel enthousiast uit dat ik een naamgenoot in de tuin zie. In die zin ben ik altijd verbonden met de merel en krijgt deze vogel net even wat meer aandacht dan de anderen ...

Naschrift redactie

Tom Loorij interviewde de beide HVB Merels per mail en vlocht hun antwoorden in elkaar tot het verhaal 'Twee Merels over merels'.

Een takje

ik hoorde speels fluiten
zag de merel
met een takje

volgde zijn vlucht
in onnavolgbaar duiken
tussen donkere struiken

weet nu het nest
zij doen hun best om
lente te laten ontluiken.

Wil Melker

De Turkse tortel: hoe een standvogel zich over heel Europa verspreidde

WIM KOOIJ

Het is kort na het drieluik zware stormen in februari dat ik een duivengeluid buiten hoorde, net een octaaf hoger en ook wat heser dan ik gewend ben. Met een beetje fantasie luisterde ik naar een korte serie wat fagotachtig blaastonen. Uit het raam kijkend valt mijn oog op een Turkse tortel die in de weer is met nestmateriaal. Een tweede exemplaar kijkt enkele meters verderop toe. Op zich geen grote zeldzaamheid, hoewel er zich bij mij in de wijk hooguit een of twee paar per jaar vestigen. En nu voor het eerst in de ruim twintig jaar dat ik hier woon, is een paar tuinen verderop een stelletje op zoek naar gezinsgeluk. Dat ga ik volgen ...

Hoe kwam de Turkse tortel hier terecht?
De Turkse tortel is in de 20ste eeuw een van de grote kolonisten van de vogelwereld geweest. Een beetje het equivalent van wat de Engelsen een eeuw eerder waren in de mensenwereld. En toch is het een uitgesproken standvogel. Hoe kan het verspreidingsgebied dan zo enorm zijn toegenomen in relatief korte tijd? De soort heeft zich zelfs op ver in zee liggende eilandgroepen gevestigd. Op de Canarische eilanden lijken ze zelfs algemener dan waar ook op het vaste land ...

Het oorspronkelijke verspreidingsgebied lag tot het einde van de 19e eeuw in gematigd en subtropisch Azië tussen Turkije en Zuid-China en meer in het zuiden, via India tot Sri Lanka. Vervolgens is de soort vooral koudere landen gaan koloniseren, al kan dat in die jaren weinig te maken hebben gehad met de global warming. Zeker niet in Bulgarije waar de soort in 1838 – de industriële revolutie kwam net op gang – werd gemeld. Pas in de 20e eeuw breidde de roomwitte tortel zich verder uit over Europa. Tussen 1900 en 1920 ging het om delen van de Balkan en daarna begon in hoog tempo de verspreiding richting het noordwesten. Hongarije werd bereikt in 1930, Duitsland in 1945, Nederland – bij Harderwijk – in 1949, Engeland in 1953 en Ierland in 1959. Vervolgens kwam ook Noord-Europa aan de beurt en zelfs in de ver van de kust gelegen Faeröer eilanden, vliegen sinds begin jaren 70 Turkse tortels rond. De opmars naar het oosten voltrok zich vooral in het laatste kwart van de 20ste eeuw toen de soort zich verspreidde in Midden- en Noord-China. Ook vestigde de tortel zich in Japan, ook al is hij daar mogelijk met 'wat hulp' geïntroduceerd. De Amerikaanse Turkse tortels hebben ook een duwtje gekregen. Ongeveer 50 exemplaren zouden in 1974 uit gevangenschap in Nassau in de Bahama's zijn ontsnapt, zich naar Florida hebben verplaatst en vervolgens naar bijna alle staten van de VS.

Verdere opmars in Nederland

Na de Harderwijkse tortels en in hetzelfde jaar ook al het eerste broedgeval, is de opmars indrukwekkend. In 1955 zijn er al bijna 500 broedparen, in 1963 werd de 5.000 gepasseerd om vervolgens maar liefst 100.000 paartjes te bereiken in 1980. Wat helpt is dat de Turkse tortel vaak wel vijf legsels per jaar produceert soms met uitschieters tot zeven. Half februari zitten ze al op de eieren en de broedtijd loopt door tot in november. Een jonge Turkse Tortel is al snel geslachtsrijp en kan nog in het eigen 'bouwjaar' zelf met broeden beginnen. Uiteindelijk stagneerde de stand in de loop van de jaren 80 toch en was zelfs sprake van enige afname, maar de laatste jaren lijkt de soort heel voorzichtig de weg omhoog weer te hebben gevonden.

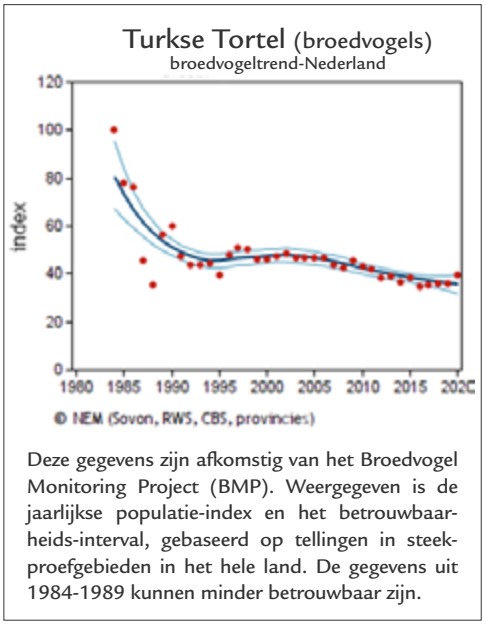

Deze gegevens zijn afkomstig van het Broedvogel Monitoring Project (BMP). Weergegeven is de jaarlijkse populatie-index en het betrouwbaarheids-interval, gebaseerd op tellingen in steekproefgebieden in het hele land. De gegevens uit 1984-1989 kunnen minder betrouwbaar zijn.

Mogelijke verklaring voor de uitbreiding is dat deze stadsvogel pur sang slechts sporadisch buiten de bebouwde kom voorkomt. De toegenomen verstedelijking kan een stimulans zijn geweest om het woonareaal uit te breiden. Daarbij was de concurrentie van andere soorten klein. Aan de opmars zal ook hebben bijgedragen dat de areaaluitbreiding plaatsvond in een periode dat het slecht ging met de roofvogelstand. Deze potentiële predatoren hadden het na de oorlog decennialang moeilijk vanwege het gebruik van bestrijdingsmiddelen.

Haagse (Turkse) tortels

Om onduidelijke redenen is de Turkse tortel in Den Haag altijd wat minder algemeen gebleven dan in andere grote steden. De rapportage over vogels in Haagse stadskavels uit 2000* heeft het over een soort die weliswaar in 74% van de plots is aangetroffen maar slechts een tegenvallende dichtheid bereikt van gemiddeld 13 territoria per 100 ha. Dat beeld lijkt sindsdien min of meer hetzelfde gebleven. Je kunt ze dus overal in de stad tegenkomen, in oude en nieuwe wijken, op begraafplaatsen of op industrieterreinen, maar eigenlijk nergens in echt grote aantallen. In bijvoorbeeld Rotterdam en ook in groot Utrecht, vooral in Nieuwegein, vliegen er veel meer rond.

'Mijn' Turkse tortels

Nadat ik het samenrapen van nestmateriaal en kort daarna ook heus liefkozend tortelduifjesgedrag had gezien, was ik het 'spoor' van mijn tortels een poosje kwijt. Ik zag en hoorde ze nu en dan en ook werd een keer met bravoure een ekster weggejaagd. Ongeveer twee weken lang waren ze zelfs helemaal van de radar verdwenen. Toen ik een rode kater met de restanten van een houtduif in de weer zag bekroop mij een angstig gevoel ... Was 'mijn' tortels iets dergelijks overkomen ...?

De exacte nestlocatie had ik ondertussen ook al niet scherp weten te krijgen. Geen idee dus waar precies die takjes, waarmee ze zo druk in de weer waren, waren gebruikt. Zat het nest in een boom, struik of dicht tegen een huis in een luifel? Wat ik wel zeker weet is dát ze gebroed hebben en succesvol! Begin april was ik getuige van een jong dat werd gevoerd. En nu – medio april – is het al weer even stil. Is het paar wellicht begonnen aan een tweede nest? De rode kater sloop vanochtend vroeg ook weer voorbij. Ik troost mezelf maar met de herinnering aan de Fabeltjeskrant. Weet u nog hoe goed en lief alle dieren waren voor Gerrit de Postduif?

* SOVON-inventarisatierapport 2000/19: broedvogels van steekproefgebieden in Den Haag in 2000/ inventarisaties t.b.v. Avifauna Den Haag

COLUMN

Nietszeggende conclusies

IDDE LAMMERS

Het is 2e Paasdag, 6.10 uur. Na een snelle kop koffie spring ik op mijn fiets voor de eerste telronde van het Meetnet Urbane Soorten. Telpunt 1 ligt een stukje verderop aan de Graskarpersingel. Vijf minuten heb ik om zoveel mogelijk soorten en exemplaren waar te nemen. Zien of horen. Als de tijd verstreken is staat de teller op acht soorten en veertien exemplaren. Een aardig begin.
Bij telpunt 2 zet de neerwaartse spiraal al in. Negen exemplaren, verdeeld over vier soorten. Na telpunt 3 overweeg ik naar huis te gaan. Eén ekster en één houtduif, terwijl merels en mussen hier toch al twaalf jaar een vaste waarde zijn. Maar ik maak mijn ronde natuurlijk niet om veel vogels te zien. Het gaat erom er achter te komen welke vogels er in welke aantallen zijn.
Bij de volgende telpunten zet de trend gevoelsmatig door. Hoogtepunt is eigenlijk nog punt 8. Daar vliegt al jarenlang bijna nooit wat rond en nu zowaar twee kokmeeuwen, drie eksters, één koolmees en een kleine mantelmeeuw. En bij telpunt 9, mijn laatste, in de 'dying seconds' nog een aalscholver. Die had ik vandaag nog niet gezien.
Thuis bij een rustig kopje zwart goud maak ik de balans op. In ruim een uur tijd 128 vogels, verdeeld over 21 soorten. Ik vraag me af hoe deze aantallen zich verhouden tot tien jaar geleden. Er is maar één manier om daar achter te komen. In mijn archief duikel ik de telling op van 24 april 2012. Precies 100 vogels, verdeeld over 23 soorten registreerde ik toen. Knobbelzwaan, grutto, holenduif, halsbandparkiet, heggenmus en

merel waren toen van de partij, maar ontbraken vandaag. Kuifeend, kievit, nijlgans, waterhoen en aalscholver staan nu wel op de lijst, maar heb ik tien jaar geleden niet kunnen ontdekken. Zes soorten eraf, vijf erbij. Op zich geen schokkende veranderingen. Zeker niet als je je bedenkt dat ik de vandaag afwezige soorten tijdens mijn dagelijkse buitenactiviteiten in Leidschenveen nog regelmatig zie. Er is in mijn wijk al tien jaar niks nieuws onder de zon, is mijn conclusie.
Of toch wel? De kleine mantelmeeuw zag ik tien jaar geleden op acht telpunten. Nu slechts op twee. De grote winnaar van vandaag is de houtduif. Van drie telpunten tien jaar geleden toegenomen tot zes. En in aantal verdrievoudigd van drie naar negen exemplaren.

Het zijn conclusies waar je weliswaar weinig aan hebt, maar het maakte het vroeg opstaan toch de moeite waard. En zeeën van tijd om voor de Paasbrunch bospaddenstoelenragout te maken...

Het informatietelefoonnummer voor algemene vragen aan de Commissie Excursies en Lezingen (CEL) is voor de komende periode 06-26300620. Informatie over de 'spelregels' rond excursies vindt u op *www.haagsevogels.nl*

Mededelingen Commissie Excursies en Lezingen (CEL)

OPROEP voor een enthousiaste gids voor het begeleiden van excursies van de HVB. Voor zowel binnen als buiten de regio Den Haag. Verwachte tijdsbesteding is ongeveer 3 á 4 excursies per jaar.

VOORAANKONDIGING meerdaagse reis. We willen graag weten of er voldoende belangstelling is voor een meerdaagse vogelreis van maandag 17 tot en met vrijdag 21 april 2023. Het plan is om de Ommelanden in Groningen te bezoeken. Graag uw belangstelling kenbaar maken *vóór 1 juli 2022* bij het CEL-contactadres *hvbexcursies@live.nl* Bij voldoende belangstelling vindt u in de komende Wulp meer informatie.

MEERIJDVERGOEDING: met ingang van 1 juni 2022 zijn de kosten voor meerijden gewijzigd van € 0,08 naar € 0,10 per kilometer. Zoals gebruikelijk af te rekenen met de chauffeur.

Wilt u het mobiele telefoonnummer van de gids s.v.p. alleen gebruiken voor dringende zaken op de excursiedag zelf?

Zaterdag 11 juni
Bentwoud (Zoetermeer)

*Ochtendexcursie met eigen vervoer * (zie kader)*

We gaan naar het Bentwoud, een natuurgebied ten oosten van Zoetermeer met jong bos, struiken en een half open landschap. Dat is een perfecte habitat voor veel zangvogels. Begin juni neemt de vogelzang al af maar we hebben nog wel kans op veel verschillende zangvogels, zoals de merel, zanglijster, kleine karekiet, fitis, zwartkop, bosrietzanger, blauwborst en hopelijk ook de sprinkhaanzanger, koekoek en de bruine kiekendief. We lopen over paden en misschien een stukje door nat en hoog gras. Houdt hier rekening mee in je kleding en schoeisel. Er is geen horeca. Het is altijd een verrassing wat we kunnen zien en horen, dus kom mee en laat je verrassen!

Leiding: Wouter de Quant

Tijdstip: 8:30 uur

Verzamelpunt: Parkeerplaats station Mariahoeve, zijde Appelgaarde in Voorburg

Opgave: Uw deelname vooraf opgeven via *hvbexcursies@live.nl*

Kosten: Vervoer (bij carpoolen per persoon €0,10 per km)

Zaterdag 25 juni
Lentevreugd Wassenaar

*Ochtendexcursie met eigen vervoer * (zie kader)*

Lentevreugd bij Wassenaar is een voormalig stuk bollengrond in de binnenduinrand dat is omgevormd in 100 ha prachtige natuur met een stromende beek, kwelgrasland, sloten en poelen. Het is al weer een paar jaar geleden dat we dit gebied hebben bezocht. Sindsdien is dit gebied deel gaan uitmaken van het Natura 2000 gebied Het Hollands Duin en heeft er een herinrichting plaats gevonden, waardoor een deel van het terrein beter toegankelijk is

Let op: bij een aantal activiteiten wordt afgeweken van de gebruikelijke verzamel- en vertrektijd. U vindt de juiste tijden vermeld bij de typering van de excursies hieronder. We zijn bereikbaar via *hvbexcursies@live.nl*

geworden. Andere delen kunnen afhankelijk van het weer, nog steeds erg nat zijn. Dan zijn waterdichte schoenen of laarzen raadzaam.
Leiding: Michèl Gieskens (06 232 27 541)
Tijdstip: 8:30 uur
Verzamelpunt: Parkeerplaats ingang Lentevreugd, Katwijkseweg 19, 2242 PB Wassenaar
Opgave: Uw deelname vooraf opgeven via *hvbexcursies@live.nl*
Kosten: Geen

Zaterdag 9 juli
Groene Jonker (Zevenhoven)

*Dagexcursie met eigen vervoer ** (zie kader)*
We maken deze ochtend een wandeling door het waterrijke natuurgebied bij de Nieuwkoopse Plassen.
We rekenen op watervogels die hier verblijven, zoals de stelkluut, geoorde fuut, blauwborst, porseleinhoen en foeragerende lepelaars. Na afloop drinken we koffie in Nieuwkoop.
Leiding: Maarten Souverijn (06 20075333)
Tijdstip: 08:30 uur
Verzamelpunt: Parkeerplaats station Mariahoeve, zijde Appelgaarde in Voorburg
Opgave: Deelname vooraf opgeven via *hvbexcursies@live.nl*
Kosten: Vervoer (bij carpoolen per persoon €0,10 per km)

Zondag 17 juli
Driemanspolder (Zoetermeer)

*Ochtendexcursie met eigen vervoer** (zie kader)*
Tussen Zoetermeer en Leidschendam-Voorburg is een heel nieuw natuurgebied aangelegd. De Nieuwe Driemanspolder, zoals de naam is, is speciaal aangelegd als waterberging en recreatiegebied. Het is een prachtig stuk natuur met veel waterpartijen. Er zijn veel vogels te vinden en er worden met regelmaat bijzondere soorten gezien.
We gaan een wandeling maken langs de ver-

Verzamelpunt: De parkeerplaats bij NS-station Mariahoeve zijde Appelgaarde (Voorburg), tenzij anders genoemd.
Opgave: Voor alle excursies dient u zich vooraf op te geven bij de contactpersoon van de CEL (tenzij anders genoemd). Deelname is naar volgorde van opgave.
Mocht u na opgave onverhoopt verhinderd zijn, dan vernemen wij dit graag uiterlijk 48 uur voor de excursie zodat de vrijgekomen ruimte kan worden ingevuld.
Vervoer: Voor dagexcursies met eigen vervoer aangeven of u zelf met uw auto kunt rijden en hoeveel deelnemers u kunt meenemen; of dat u met een deelnemer wilt meerijden. Kosten voor meerijden is € 0,10 per kilometer, af te rekenen met de chauffeur. Om het milieu te sparen, rijden wij met zo weinig mogelijk auto's.
Rekeningnummer: Voor excursies waaraan kosten zijn verbonden die moeten worden overgemaakt, dient u het aangegeven bedrag te storten op IBAN NL75 INGB 0002 7184 86 t.n.v. Haagse Vogelbescherming, afdeling excursies. Annuleringen schriftelijk of telefonisch meedelen.
Regels en reglement: Met het verschijnen van de nieuwe agenda, vervalt automatisch de vorige.
Deelname geschiedt op basis van het Reglement Deelname Excursies/Reizen (augustus 2011). Dit reglement kunt u opvragen.
Jongeren: Op alle excursies zijn ook jongeren welkom!
Zwaarte excursies:
- * lichte wandeling, geen conditie vereist
- ** flinke wandeling, enige conditie vereist
- *** lange wandeling of meerdere wandelingen, conditie vereist
- ****zware wandeling(en) in moeilijk/ruig terrein

Terugkomsttijden
ochtend: tussen 12.30 en 13.00 uur
lange ochtend: tussen 14.00 en 14.30 uur
dag: tussen 17.30 en 18.00 uur
Eten en drinken: Neem iets te eten en drinken mee voor onderweg, daar er niet altijd een uitspanning kan worden bezocht. N.B. verzoek in de auto's niet te eten en/of drinken.
Kleding: Aangeraden wordt waterdicht schoeisel en regenkleding mee te nemen. In de winter warme kleding en handschoenen. In de zomer ademende kleding in lagen met voldoende bedekking tegen felle zon en evt. insecten. Bij voorkeur niet te felle kleuren.

schillende waterpartijen, met veel watervogels en een mooi stuk plasdras, waar we veel steltlopers gaan zien. Laat u verrassen door deze mooie polder.
Leiding: Marcel van Rooijen (06 29516778)
Tijdstip: 08:30 uur
Verzamelpunt: Parkeerplaats naast Camping De Drie Morgen, Leidschendamseweg 3, 2716 MA Zoetermeer
Opgave: Deelname vooraf opgeven via *hvbexcursies@live.nl*
Kosten: Geen

Zaterdag 30 juli
Kwade Hoek en de Brouwersdam

*Dagexcursie met eigen vervoer** (zie kader)*
We beginnen de vogelexcursie met het beklimmen van de dijk aan de haven van Stellendam. Van hier hebben we bij laagwater goed zicht op de zandplaten waar we verschillende steltlopers zullen waarnemen. Even verderop ligt natuurgebied De Kwade Hoek waar we een wandeling gaan maken in de duinen op zoek naar typische duinvogels. Langs de Brouwersdam richten we onze kijkers op de verschillende duikers, futen en zee-eenden.
Leiding: André Kommer en Muriel Kommer (06 411 53 365)
Tijdstip: 08:30 uur
Verzamelpunt: Parkeerplaats station Mariahoeve, zijde Appelgaarde in Voorburg
Opgave: Deelname vooraf opgeven via *hvbexcursies@live.nl*
Kosten: Vervoer (bij carpoolen per persoon €0,10 per km)

Zaterdag 13 augustus
Zouweboezem (Lexmond)

*Dagexcursie met eigen vervoer** (zie kader)*
Het gebied de Zouweboezem ligt tussen Ameide en Meerkerk en is in de 14e eeuw gegraven als boezemwater. Naast vochtige graslandjes vinden we hier rietmoerassen.
De purperreiger, waterral en zwarte stern zijn kenmerkende vogelsoorten van het gebied. We maken een flinke wandeling. Bij voldoende tijd nemen we een kijkje langs de Lek.
Leiding: Maarten Souverijn (06 200 75 333)
Tijdstip: 08:30 uur
Verzamelpunt: Parkeerplaats station Mariahoeve, zijde Appelgaarde in Voorburg
Opgave: Deelname vooraf opgeven via *hvbexcursies@live.nl*
Kosten: Vervoer (bij carpoolen per persoon €0,10 per km)

Feestelijk ooievaarsmoment in Voorburg

Foto gemeente Leidschendam-Voorburg

Op vrijdagmiddag 29 april onthulde wethouder Rouwendal van de gemeente Leidschendam-Voorburg het naambord van het 'Ooievaarspad'. Het wandelpad dat uitzicht biedt op het ooievaarsnest bij molen De Vlieger heette in de volksmond al zo, maar dankzij een geslaagde lobby van Tom Loorij is dat nu ook de officiele naam. Oud HVB-voorzitter Frederik Hoogerhoud voerde namens de HVB het woord en ging in op de waarde van het nest bij de molen. Van de 21 ooievaarsnesten in onze regio is dit met gemiddeld 2,58 uitgevlogen jongen per jaar, het meest succesvolle.

'Bijna Zomer'

is het motto van een

Feestelijke Bijeenkomst op zondagmiddag 19 juni a.s.

Omdat we al een paar jaar geen bijeenkomsten konden organiseren en het nu weer 'mag', nodigt het bestuur u hierbij uit voor een informele ledenbijeenkomst.

U bent welkom vanaf 16.00 uur en we ronden af om 18.00 uur.

We verheugen ons erop om u allen weer te zien in 'De Stal' van Tuinvereniging Eigen Arbeid, Zijdeweg 60, 2245 BZ Wassenaar.

Hans Elders, *voorzitter HVB*.

Waar ligt De Stal?
De Stal ligt naast restaurant De Landbouw aan het einde van de Bezuidenhoutseweg op de grens met Wassenaar. U vindt de ingang door om De Landbouw heen te rijden. Links ziet u dan het openstaande hek van het parkeerterrein van Eigen Arbeid.

N.B. Omdat er nog steeds sprake is van veel besmettingen, verzoeken wij u geen handen te geven en afstand tot elkaar te houden. Mocht er twijfel zijn of de bijeenkomst vanwege COVID-19 door kan gaan, raadpleeg dan onze website *www.haagsevogels.nl* of mail ons via *info@haagsevogels.nl*

Burgemeester bezoekt vogelrustgebied Gravin van Bylandt

Burgemeester Jan van Zanen brengt regelmatig fietsbezoeken aan de wijken in Den Haag. Op vrijdag 11 maart was het Benoordenhout aan de beurt. In het programma was een bezoek aan het vogelrustgebied Gravin van Bylandt in Clingendael opgenomen.

Foeke Zeilstra, Wim Kooij en Boudewijn Schreiner gaven een bondig overzicht van het werk van de Haagse Vogelbescherming gevolgd door een toelichting op de waarde van het vogelrustgebied Gravin van Bylandt, een van de 11 die de HVB in Den Haag beheert.

Vogels van de Nederlandse Rode Lijst

TOM LOORIJ

Deel 45: de raaf

De raaf heeft een beetje een bijzondere status op de rode lijst. In 1928 is hij uitgestorven verklaard en toch staat hij sinds de rode lijst van 1994 als 'kwetsbaar' genoteerd.
Hoe dat zo gekomen is leest u hieronder.

Haat-liefdeverhouding

Er is van oudsher een soort haat-liefdeverhouding geweest tussen de mens en de raaf. Tot in de late middeleeuwen was de raaf strikt beschermd en was het een doodzonde om een raaf te schieten. In die tijd waren de hygiënische omstandigheden bar slecht en de vogel fungeerde als afvalopruimer. Later verbeterde de hygiëne en werd de raaf steeds vaker gezien als schadelijk, vaak volledig onterecht. Zo zou hij lammeren doden en schapen de ogen uitpikken. En jagers vonden hem een bedreiging van hun jachtwild. In Nederland was ook een probleem dat jagers hem vaak verwarden met de zwarte kraai. En die was destijds vogelvrij. De tomeloze vervolging van de soort heeft gemaakt dat hij in grote delen van West-Europa is uitgestorven. Als je de Europese verspreidingskaart van de raaf bekijkt zie je daar inderdaad een opvallende witte plek. In Noord-, Oost- en Zuid-Europa keek men wat anders tegen de vogel aan en was er geen sprake van grootscheepse vervolging. Daar leefden ze dan ook dichter bij de mensen. Hoe deze normaal schuwe vogels dan kunnen veranderen in bijna handtamme exemplaren, heb ik kunnen ervaren op een toeristische parkeerplaats op Fuerteventura, een van de Canarische Eilanden. Daar zag ik een raaf die leefde van het afval dat toeristen hem toewierpen. Het was ook een prima picknickplaats. Zo kon ik van heel dichtbij enkele schitterende foto's van de vogel maken. In de loop van de 20ste eeuw werd de vogel ook in Nederland in hoog tempo zeldzamer. Het laatste broedgeval was bij Nijkerk in 1928. En daarmee was hij dus uitgestorven.

Herintroductie

In 1939 is een eerste poging tot herintroductie ondernomen met vogels uit Litouwen, maar die mislukte. In de jaren 60 van de vorige eeuw werd een tweede poging gestart. Die werd heel groots opgezet met grote vliegkooien op de Veluwe waarin vogels uit Duitsland tot broeden overgingen. De jongen werden in de loop van de jaren uitgewend, maar waren voor hun voedsel nog steeds afhankelijk van die kooien. In 1976 kon voor het eerst het broeden van nakomelingen uit die kooien in het wild worden vastgesteld. Bedacht moet ook worden dat jonge raven pas in hun vierde kalenderjaar broedrijp zijn. In 1979 waren er 10 paar, waarna om onbekende redenen de populatie tijdelijk afnam. In de jaren 80 trok de groei weer aan met als hoogtepunt ca. 90 paar in het midden van de negentiger jaren. Daarna stokte de opmars. In ver-

band met varkenspest werd het bijvoeren van wilde zwijnen stopgezet. Ook werden dode dieren opgeruimd, die een belangrijke voedselbron voor de raven vormden. Inmiddels broedde de raaf vanaf 1991 ook buiten de kerngebieden op de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug. Het eerst in Salland en na 1998 ook richting Achterhoek. Begin 21ste eeuw raakte Drenthe bevolkt en werden broedgevallen in Flevoland en Het Gooi geconstateerd. Het zou tot 2012 duren voordat er broedgevallen uit Noord-Brabant en vooral Noord-Limburg, werden gemeld. In 2015 bestond de totale populatie uit naar schatting 125 tot 145 paar. Rond 2020 waren alle provincies bevolkt met uitzondering van Zeeland en bedroeg het aantal paren 170 tot 180.

Een echte HVB-raaf

Wij schrijven het jaar 2012. Op diverse plaatsen ten noorden van Den Haag worden in toenemende mate raven waargenomen. Op Lentevreugd deden ze zich tegoed aan het kadaver van een Schotse Hooglander. Het viel op dat een vogel regelmatig met een stuk vlees van daar in zuidoostelijke richting vloog, richting Wassenaarse landgoederen dus. Het was voor Adri Remeeus aanleiding om een onderzoek in te stellen op Landgoed De Horsten. Hij ontdekte een nest waar de vogels alarmeerden. Uiteindelijk werd vastgesteld dat er twee jongen uitvlogen. Tot en met 2017 zijn van dit nest ieder jaar jongen uitgevlogen. In 2018 verhuisde het paar raven naar een naburig landgoed. Er vlogen daar maar liefst 4 jongen uit. In 2019 waren er wel in de wijde omgeving losse waarnemingen van raven maar zowel het oude nest als het nieuwe nest uit 2018 werd niet bezet. In 2020 betrokken ze echter weer het nest in De Horsten. Helaas mislukte dit broedsel omdat het door een boommarter werd geplunderd. Of het paar in 2021 ergens heeft gebroed, blijft in nevelen gehuld. De meeste waarnemingen waren in de omgeving van Duinrell. Door de lockdown was het pretpark toen gesloten waardoor het er erg rustig was. Bewijs voor mogelijk broeden daar is echter nooit geleverd. Maar dankzij waarnemingen van verschillende leden – en in het bijzonder die van Adri Remeeus – heeft de HVB een belangrijke rol gespeeld bij de vaststelling van het enige broedgeval van de raaf dat zo ver verwijderd is van de kern van zijn verspreidingsgebied, de Veluwe!

De toekomst

Gezien het kleine aantal broedparen is het wel zeker dat de raaf voorlopig als 'kwetsbaar' te boek zal blijven staan op de rode lijst. Uitbreiding van het broedareaal wordt sterk beperkt door het feit dat een raaf een gigantisch territorium heeft van wel 1000 ha. In de middeleeuwen was de raaf een stadsbewoner. Maar nu zijn het schuwe vogels die voor een deel van zijn voedsel afhankelijk blijft van de mens. Gelukkig is er een trend dat kadavers van grote grazers e.d. niet onmiddellijk worden opgeruimd. Ze zijn een belangrijke voedselbron. Als door veranderd beleid

Schenken of nalaten aan de Haagse Vogelbescherming

De Haagse Vogelbescherming ontvangt op generlei wijze subsidie voor haar werk en is dus afhankelijk van de contributies en giften van haar leden.

Als u van mening bent dat ons werk voor de opvang van vogels waardevol is, dan vragen wij u ons financieel te ondersteunen. U kunt dat doen door een (periodieke) schenking of door de Haagse Vogelbescherming in uw testament op te nemen.

De HVB is een non-profit organisatie met ANBI-status. Dat wil zeggen dat giften en legaten doorgaans aftrekbaar zijn voor de belasting.

Uitgebreide informatie over schenkingen vindt u op onze website: www.haagsevogels.nl onder het kopje *Schenken bij Vereniging*.

U kunt voor meer informatie contact opnemen met onze penningmeester, de heer Rob de Jong (telefoon 070 - 352 2940); hij helpt u graag verder.

'Heidehuisje' huren in Drenthe
3 huisjes met een eigen kijkhut in het Reestdal. Nico de Haan ging u voor: 'Als je niet aangestaard wordt door de Schotse Hooglanders dan word je wel begluurd vanaf de kale topjes van het struikgewas door de roodborsttapuiten.
Nieuw is een laadpaal voor elektrische auto's. www.heidehuisje.nl 06-81525089

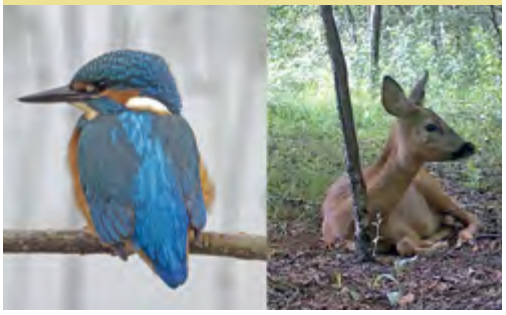

De Bomenkapper

De Bomenkapper kapt of snoeit uw boom veilig, voor een vriendelijke prijs en met aandacht voor het dierleven in uw tuin.

De Bomenkapper:
- kan voor u takkenrillen en houtstapels bouwen
- gebruikt alleen milieuvriendelijke brandstof en olie
- geeft ecologisch advies bij de keuze van een nieuwe boom en kan deze ook voor u planten.

Voor gratis en vrijblijvend advies over de mogelijkheden en een prijsopgave, neem contact op met

Peter Waenink
06 - 13752132
070 - 7852161

www.bomenkapper.nl **info@bomenkapper.nl**

deze bron verloren gaat, heeft de raaf een probleem. Een ander gevaar is de toenemende recreatiedruk waarbij de bospercelen waar hij broedt, ontsloten worden voor wandelaars en/of voor mountainbikers.

Een witte raaf

Normaal zijn raven zwart. Heel zelden echter komt een soort albinisme voor waarbij de vogel bijna geheel wit is. In de natuur heeft zo'n afwijkende vogel nauwelijks overlevingskansen. In de mensenwereld heeft de uitdrukking 'een witte raaf' betrekking op een heel zeldzame verschijning. Overigens is er een leuke legende waarin wordt verhaald dat de raaf van oorsprong een witte vogel was. Zo'n witte raaf was een van de dieren op de ark van Noach. Toen het water begon te zakken vroeg Noach aan hem om uit te vliegen of hij ergens land zag. Het duurde heel lang voordat de raaf terugkeerde. Toen Noach hem vroeg hoe dat kwam, zei de raaf dat hij al snel heel groen land had gezien met allemaal kadavers van dieren die waren verdronken. En als aaseter had hij daar heerlijk van gesmuld en was hij vergeten verslag uit te brengen. Noach was zo boos dat hij hem van mooi zingende witte zangvogel veranderde in een zwarte vogel die slechts kon krassen. Maar er heeft inderdaad een raaf geleefd die echt gedeeltelijk wit was. Het was een ondersoort die alleen op de Faeröer voorkwam en daar in 1902 uitstierf. En als fervent vogelpostzegelverzamelaar vond ik het erg leuk dat de Faeröer hem zelfs op een zegel heeft afgebeeld.

Bronnen

- Remeeus R. en Vincent van der Spek, Limosa 86 (2013) blz. 16-19
- Vogel R, Raven: al weer even lang terug als weggeweest, Sovon nieuws 34 nr. 2 (2021) blz. 12-13

Martin van de Reep geridderd

Op dinsdag 26 april ontving HVB-lid Martin van de Reep een koninklijke onderscheiding. Hij werd Lid in de Orde van Oranje-Nassau. Zijn verdiensten voor het groen en de vogelwereld zijn enorm. Hier volgt een selectie.

Martin is lid van de Werkgroep Groenbeheer Nootdorp-Leidschendam en coordineert de Weidevogelbescherming en de Uilenwerkgroep. Ook binnen de HVB is hij als stadsvogeldeskundige erg actief. Hij plaatst en controleert nestkasten en ringt jonge vogels. Bij bouwprojecten geeft hij advies en stimuleert het aanbrengen van geschikte broedgelegenheid. Ook is hij betrokken bij het ooievaarsproject en is coördinator van het bouwteam van het project 'Ruimte voor ijsvogels'.

Wat vindt de voorzitter?

Foeke Zeilstra sprak met Hans Elders, nu al weer bijna zes jaar voorzitter van de Haagse Vogelbescherming over wat er goed gaat, wat er beter kan en over de toekomst van de vogelbeschermingsactiviteiten van de HVB.

In 2016 is dit bestuur aangetreden en werd u voorzitter. Bent u trots op wat er is bereikt?
'Nou, trots vind ik niet het goede woord. Ik ben dankbaar dat het bestuur als team functioneert en er zoveel goed gaat. Er heerst een goede sfeer bij de HVB, de commissies zijn goed bezig en onze in- en externe public relations zijn verbeterd. Dat zien we terug in het gestaag stijgende aantal leden. Ons beleidsplan is beknopt, maar ambitieus. We proberen op alle fronten voortdurend te werken aan verbeteringen. Al met al ben ik blij met wat we in de afgelopen jaren hebben bereikt.'

Zijn er organisaties met wie de HVB de banden zou willen aanhalen?
Op dit moment is de AVN wel de organisatie waar de HVB het meest mee samenwerkt. Het zou fijn zijn als we de banden met de Vogelwerkgroep Meijendel verder kunnen aanhalen, maar ook zou ik nauwer willen samenwerken met bijvoorbeeld de Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland of een organisatie als Natuurlijk Delfland. We kunnen niet alleen van elkaar leren, maar ook elkaar aanvullen en versterken.'

De HVB kent een aantal commissies. De Veldwerkcie. houdt zich bezig met de vogelrustgebieden en inventarisaties, de CEL organiseert excursies en – als het weer kan – lezingen, er zijn de inspanningen voor de ooievaars, de MUS-tellingen, de PR-cie. en niet te vergeten vogelopvang De Wulp. Ook zit de HVB in het Stedelijk Groenoverleg … Hoe houdt het bestuur overzicht?
'De Haagse Vogelbescherming heeft nu al bijna 100 jaar een unieke positie in Den Haag. We organiseren veel verschillende activiteiten en nemen op een aantal terreinen onze verantwoordelijkheid. Natuurlijk kan dat altijd beter, maar we zijn nu eenmaal een vereniging die drijft op de inzet van vrijwilligers. Dat betekent dat er grenzen zijn aan wat je kunt bereiken. Het mooie is dat er in alle HVB-commissies deskundigen zitten, die hun werk erg goed doen. Het bestuur heeft dan de taak om de noodzakelijke 'verbindingen' te maken en te coördineren. Omdat onze actieve leden vogels van nogal uiteenlopend pluimage zijn, is dat een nogal uitdagende, maar ook interessante opgave …'

Vindt u de HVB activistisch genoeg? In de historie zijn er nogal wat heldendaden verricht ...
'Afhankelijk van het probleem, moet je per situatie beslissen hoe ver je gaat met je acties. Ieder geval is weer anders. In het februari-nummer van De Wulp heb ik geschreven over de nieuwjaarviering en de nare gevolgen van vuurwerk voor vogels. We kwamen op tegen het maaibeleid van de gemeente Rijswijk in de Hoekpolder en hebben via ons erelid Wim Kooij deskundige inbreng in het Stedelijk Groenoverleg. Ik geloof niet zo in het "vroeger was alles beter"-denken. Natuurlijk heb ik bewondering voor de enorme inzet van velen in het verleden, maar of je dat nu allemaal maar meteen "heldendaden" moet noemen vind ik wat ver gaan. Je moet alles zien in de tijd waarin het plaatsvond. We proberen via overleg en inspraak invloed uit te oefenen. Dat is minder spectaculair en zichtbaar dan het je vastketenen aan bomen, maar het is volgens mij de hedendaagse invulling van het begrip "op de barricaden". Onze samenleving is complex, de bevolking groeit en daarmee de druk op het groen. We moeten denk ik vooral samen met anderen naar oplossingen zoeken. Ik geloof in verbinding en in het niet te snel zaken op de spits drijven. Of dat activistisch genoeg is? Dat bepalen de leden ...'

Vogelopvang De Wulp groeit. Ze doen goed werk en vangen jaarlijks meer dan 10.000 zieke en gewonde vogels op. De aantallen groeien, maar De Wulp ligt niet erg centraal. Denkt u wel eens aan uitbreiding aan de noord oostelijke kant van Den Haag?
'Een goede vraag. Voor de vogelopvang hebben wij in het verleden al veel locaties bekeken; van het Westland tot Benoordenhout, maar in de praktijk geeft dat erg veel organisatorische problemen. Ook zijn er flinke financiële consequenties als je een extra vestiging opent. Zonder structurele subsidie van de gemeente of provincie zijn de risico's voor de HVB te groot. Het goede nieuws is, dat de leiding van vogelopvang op een slimme manier de werkdruk weet te reguleren door vogels te ruilen; veel vogels die weinig zorg hebben tegen weinig vogels die gespecialiseerde zorg nodig hebben. Zo wordt alles redelijk onder controle gehouden, maar ik weet dat je daarmee de bereikbaarheid niet hebt opgelost.'

Is er een grens aan de groei van vogelopvang De Wulp?
'De laatste jaren is de vogelopvang fors gegroeid, maar er is ook flink bezuinigd op energie, voer en medicijnen. Gezien de wettelijk bepalingen, hebben wij al in 2019 besloten meer "mankracht" in te zetten en dat kost natuurlijk meer geld. Er werken nu drie betaalde krachten. We moeten ons echter wel realiseren dat dit geld allemaal is opgebracht door leden die via erfstellingen en legaten de kosten van vogelopvang De Wulp dragen. Zoals het nu gaat kunnen we het financieel bolwerken. De lezers van onze jaarrekening zullen beamen dat onze continuïteitsreserve al zes jaar constant hoog is. Er is geen reden om aan te nemen dat de goedgeefsheid van onze leden – en van niet-leden die de HVB een goed hart toedragen – zal afnemen. Sterker nog: het is mijn overtuiging dat een vereniging die zijn werk goed doet en waarin geen hoogoplopende conflicten zijn, de bereidheid om de HVB financieel te steunen versterkt.'

Vanwege COVID-19 is een aantal alv's komen

te vervallen. Daarmee ook het directe contact met de leden. Heeft u het gevoel dat het bestuur voldoende voeling heeft met wat er in de HVB leeft?

'Natuurlijk is het ontzaglijk jammer dat we de alv's in de afgelopen jaren hebben moeten afgelasten, maar de risico's op besmettingen waren te groot. Wij hopen dit jaar nog een gezellige bijeenkomst voor leden te organiseren. Zet u vast zondag 19 juni in uw agenda. Alle vragen die we hebben ontvangen, hebben we zo spoedig mogelijk afgehandeld. We hebben op zondag 19 juni ruimte gereserveerd bij ATV Eigen Arbeid aan de Zijdeweg in Wassenaar, vlak achter restaurant De Landbouw.'

Stel een weldoener schenkt ons € 150.000 en bepaalt dat het geld niet mag worden besteed aan vogelopvang De Wulp. Waar besteedt u het aan?

'Allereerst denk ik dat de kans klein is dat wij zo'n aanbod krijgen, maar goed als het geld werkelijk wordt overgemaakt, ga ik alle commissies af om ze te vragen wat zij zouden willen. Als ik mijn fantasie de vrije loop laat, denk ik aan een gratis vogelsymposium met honderden bezoekers waar veel pr voor nodig is, bij de vogelrustgebieden moeten mogelijk betere hutten komen, we bouwen wanden voor oeverzwaluwen en ijsvogels, in onze parken worden nestkasten vernieuwd en het aantal uitgebreid en alle mensen in de regio Den Haag ontvangen een prachtige brochure over de Haagse Vogelbescherming. Het zijn mooie, nuttige en in het oog springende projecten. Hopelijk herhaalt de weldoener het dan nog een paar keer en kan ik weer rondjes maken langs de commissies!'

Het ledenbestand van de HVB is aan de grijze kant. Werkt u gericht aan verjonging, de instroom van jongere leden?

'Het aantal leden neemt na een periode van jaarlijkse daling, de laatste jaren toe. Het ledenaantal is het saldo van nieuwe leden verminderd met opzeggingen wegens verhuizing of overlijden. Dat onze leden ouder worden, is helaas een gegeven waar wij niets aan kunnen doen. Wij moeten helaas vaststellen dat weinig jongeren lid worden van de Haagse Vogelbescherming. Het is iets waar veel groene organisaties mee kampen. Mogelijk heeft het te maken met een totaal andere levenswijze dan wij vroeger kenden. Wij blijven ons best doen voor onze jeugd. Ik denk dat de Jeugdcie. blij is met suggesties voor een aantrekkelijk jeugdprogramma.'

Nu we het daar toch over hebben, de gemiddelde leeftijd van de bestuursleden ligt rond de AOW-leeftijd. Nu komt wijsheid met de jaren, maar toch zou een jonger bestuur mogelijk meer jongeren aantrekken?

'Wij constateren al vele jaren dat wij nieuwe, jongere bestuursleden nodig hebben. In verschillende vergaderingen en artikelen heb ik dit gemeld. Zie bijvoorbeeld het "van de voorzitter" in deze Wulp. Tot nu toe heeft helaas nog niemand zich gemeld. Ik heb wel eens gedacht dat we misschien een headhunter een opdracht moeten geven, maar vind dat eigenlijk te gek.'

Over een paar jaar bestaat de HVB 100 jaar, zijn er al plannen?

'Heel voorzichtig schetsen we de contouren van deze bijzondere verjaardag. Maar het is te vroeg om daar nu al bij de leden mee aan te komen. Ga er maar vanuit dat het een grote happening wordt met inhoudelijke en feestelijke activiteiten.'

Waar zijn ze gebleven ...?

Reinoud van Bemmelen, het Sint Hubertuspark en Goethe

Het Hubertuspark vroeg in de ochtend op Goede Vrijdag. Vier heren van een zekere leeftijd hebben de afspraak elkaar te treffen in een van de 'zandbakken' in dit fraaie binnenduinpark. Maar welke? Gelukkig biedt 'what's app locatie delen' tegenwoordig uitkomst en zo volgt een hartelijke ontmoeting tussen de hoofdpersonen van dit artikel, Reinoud van Bemmelen en ons kersverse erelid Boudewijn Schreiner. De verstreken jaren eisen hun tol: er is slechts een vage blik van herkenning. Dat geldt niet voor de ervaringen en vogelherinneringen die tijdens de wandeling worden gedeeld.

Zo zijn in dit park door Reinoud broedvogeltellingen uitgevoerd in de late jaren 70 en de vroege jaren 80. Daarna inventariseerde Boudewijn er jarenlang. Reinoud was in die tijd ook regelmatig met zaag, bijl en schoffel actief in onze vogelrustgebieden in Clingendael en Oosterbeek, toen die nog moesten uitgroeien tot de fraaie gebieden die het nu zijn. Hij was al van de partij toen het hek van het Gravin van Bylandtvogelrustgebied werd verplaatst om de bunker buiten te sluiten. In zowel het van Bylandt- als ook het van Dongenvogelrustgebied in Oosterbeek is Boudewijn nu alweer tientallen jaren beheerder.

Reinoud werd geboren in 1964 aan de voet van het park op de Waalsdorperweg. In zijn jongste jeugd woonde hij vervolgens enige tijd in Zeist, waar hij samen met zijn broer belangstelling kreeg voor vogels en al het andere wat groeit en bloeit. Veel houvast hadden de jongens destijds aan 'Het Beste Vogelboek', een uitgave van Readers Digest met de omvang van een fors telefoonboek. Eenmaal teruggekomen in Den Haag zijn talloze uren doorgebracht in het Hubertuspark en vervolgens ook in andere groengebieden.

Het Hubertuspark toen en nu

In zijn inventarisatierapport uit 1982 karakteriseert Reinoud het park nog als een 'relatief jong duinbos'. De meeste bomen die er destijds al een poosje stonden, zijn inmiddels bijna twee keer zo oud. Sedertdien hebben ook holenbroeders hun weg naar het binnenduinpark gevonden. De grote bonte specht is voor het eerst in 1989 als broedvogel vastgesteld en kan inmiddels worden gerekend tot de vaste bewoners. Later zijn ook de halsbandparkiet en boomklever tot het broedmeubilair gaan behoren. Daar tegenover staat weer het wegvallen van de spreeuw en is ook de grauwe vliegenvanger verdwenen. Enkele fameuze zangers laten zich tegenwoordig aanmerkelijk minder horen. De zes nachtegaal territoria van 40 jaar geleden lijken voltooid verleden tijd, nu is het jaarlijks afwachten of er überhaupt nog één enkel paartje terugkeert. Ook de merel heeft fors ingeleverd. Van de fitis werd in 1982 al melding gemaakt van achteruitgang. De stand ging van 15 het jaar ervoor naar 12. Die terugloop heeft flink doorgezet, al klonk het 'ti-ti-swi-swi-swi-swi' gelukkig zelfs in stereo tijdens het trefmoment op deze vrijdag.

Nieuw ten opzichte van toen is de komst van de roofvogels. Buizerd en de sperwer werden toen zo nu en dan gezien maar broedgevallen werden destijds niet vastgesteld. Spannende waarnemingen uit die tijd van vogels die je nu nog zelden ziet, waren – zo herinnert Reinoud zich – de zwarte mees, kruisbek en appelvink. 'De appelvink zie je nu juist wat vaker'. Boudewijn, die prachtige foto's van de appelvink heeft gemaakt, knikt instemmend.

'Vogelen' buiten het Hubertuspark

Aansluiting zoeken bij de HVB was eind jaren 70 voor Reinoud eigenlijk vanzelfsprekend. Het was de bloeitijd van de jeugdexcursies, de jaarlijks herfsttrekonderzoeken met veelal 20 tot 30 deelnemers, staan in het geheugen gebrand. Het was ook een tijd dat groene bewegingen elkaar gemakkelijker wisten te vinden. Een van de excursies op het Havenhoofd kreeg letterlijk nogal wat kleur. Reinoud: 'Het schip de Rainbow Warrior van Greenpeace lag in de haven en moest worden geschilderd. Dat leek ons als jeugdige vogelaars wel spannend en zo maakte op het eind van de excursie de verrekijker plaats voor de kwast.'

Verder weg

En dan waren er de excursies wat verder weg. 'We gingen met twee busjes naar de Eifel op zoek naar de oehoe inclusief een overnachting in een jeugdherberg in het groen. Want 's nachts hadden we de beste trefkans. Ons geduld werd op de proef gesteld, maar uiteindelijk namen we hem toch waar. Missie geslaagd. Geweldig!'

Reinoud inventariseerde op nog veel meer plekken dan alleen het Hubertuspark. Zo

ging hij tellen in de Bosjes van Zanen en memoreert Bevrijdingsdag 1982 toen er daar vijf fluiters tegelijk aan het zingen waren. 'Met de huidige recreatiedruk daar is dat nu ondenkbaar'. En ook naar de Vlietlanden begaf hij zich met potlood en papier. Het was de tijd van allerlei bedreigingen rond de Meeslouwerpolder. Roodkeelduiker, roerdomp en lepelaar zijn de eerste vogels uit die tijd die hem te binnen schieten.

Een nieuwe tijd vroeg daarna om wat andere prioriteiten. Na zijn studie in Amsterdam en zijn leraarschap op de Vrije School heeft Reinoud in de Binckhorst alweer meer dan 25 jaar zijn eigen beeldhouwwinkel.

Intens beleven

De liefde en aandacht voor vogels is in al die jaren bij hem, zijn vrouw en vier zonen, nooit weggeweest. Al weer een jaar of 12 wordt de wekker regelmatig vroeg gezet om tellingen te verrichten voor de Vogelwerkgroep Meijendel. In een voor publiek niet toegankelijk kavel rondkijken en inventariseren, is waar Reinoud de natuur intens beleeft. Hij herkent ook duidelijk twee typen vogelaars. Aan de ene kant van het spectrum bevindt zich degene die zoveel mogelijk soorten wil zien en eventueel het land doorreist om één bijzondere vogel te kunnen spotten. In het begin vond Reinoud dat ook leuk en spannend, zoals veel jonge vogelaars, maar dat ligt ver achter hem. Een andere categorie is minder geïnteresseerd in hoeveel soorten hij of zij nu precies op zijn lijst heeft, maar is gericht op de biotoop en in de natuur als geheel met als invalshoek vogels.

Goethe

'De zwartkop is een vogel die me zeer boeit. Het is bij uitstek een indicator voor een gezonde omgeving. Hoe meer zwartkoppen, hoe meer vitaliteit. Maar het perfectionisme in de zang is vooral indrukwekkend. Ik beleef vogels kijken graag op Goethiaanse wijze ...'

Na onze vragende blikken vervolgt Reinoud: 'Al jaren ga ik met een paar gelijkgestemden zo'n vier keer per jaar op pad om helemaal te focussen op één en dezelfde soort. In een poging meer te begrijpen proberen we dan langere tijd onafgebroken onze aandacht op die vogel te richten. We zetten daarbij al onze zintuigen in om zo veel mogelijk te leren en begrijpen over hoe die vogel in het leven staat. En we proberen na te gaan wat het met je doet als je dat zelf probeert te ervaren? Je gaat daar vervolgens met elkaar over in gesprek en kijkt in hoeverre je kunt objectiveren wat je afzonderlijk en uiteindelijk gezamenlijk ervaart. Elke keer weer mooi omdat samen mee te maken. Binnenkort is de kleine karekiet aan de beurt. Daar kijk ik nu al enorm naar uit.'

April was een zinderende vogelmaand

WIM KOOIJ

April doet wat-ie wil. Dat bleek maar weer toen de enige sneeuw die we in west Nederland deze 'winter' hebben gezien, op 1 april viel. April is sowieso altijd een zinderende maand voor vogelaars.

Hier volgt een bloemlezing van wat Den Haag vogel-technisch te bieden had in de grasmaand, te beginnen met die eerste dag. Een *vuurgoudhaan* liet zich fraai bekijken in Mariahoeve. Wie overdekt op de Scheveningse pier zou hebben gestaan had acht langs vliegende *rotganzen* en vier *middelste zaagbekken* kunnen zien. Ook al

Vuurgoudhaan

op 1 april zwommen er twee *zomertalingen* door de Haagse Beek ter hoogte van de Segbroeklaan. Daar werden ze al vanaf 21 maart gezien. Aan de rand van sportterrein 'de Diepput' in het Benoordenhout is een koppeltje staartmezen een nest aan het bouwen. Het echte wintergevoel werd opgewekt door een opvliegende *houtsnip* in het Haagse bos. En door de vele *koperwieken* en *kepen* die daar op dat moment nog aanwezig zijn.

Zomertaling

De kleurrijke *mandarijneend* was gedurende de hele maand op diverse plekken in Den Haag te bewonderen. In Ockenburg, op verschillende plaatsen in het centrum waaronder ook de Schilderswijk en in Meer en Bos waar vier exemplaren werden geteld. De omvang van de groepen *kuifeenden* in de stad neemt af naarmate de lente vordert. Toch blijven ze op veel plaatsen present, met nog 16 stuks, vooral mannetjes, in de Hofvijver op de 25ste. De statige *krooneenden* laten zich bekijken langs de Waalsdorperlaan (max 6 op 2 april) en later in de maand ook in Meer en Bos.

Een *roek* verbleef sinds 6 april bij de Waterpartij in de Scheveningse Bosjes. Het is een benaderbaar exemplaar dat zich graag liet bekijken en fotograferen.

De eerste zingende *nachtegaal* duikt op in het Westduinpark op 12 april. Vier dagen

Mandarijneenden

later worden ze op veel meer plaatsen in het (binnen)duingebied gehoord. Vestigt er zich dit jaar weer eens een paartje in het Hubertuspark? Goede hoop daartoe was er na het aanhoren van een uitbundig zingend exemplaar op de 20ste. Daarna bleef deze befaamde zanger toch weer wat stil. Het is ook de dag dat de eerste *huiszwaluw* langstrekkend wordt gezien. De *boerenzwaluw* kwam drie dagen eerder al in beeld maar bij beide soorten gaat het voorlopig nog om kleine aantallen.

De Havenhoofden in Scheveningen blijken van alle markten thuis. Het kleine grut wordt vertegenwoordigd door onder andere een verblijvende *roodborsttapuit* en *oeverpiepers* op 10 april. Die dag ook acht ter plekke aanwezige paarse strandlopers, waarvan op andere dagen de aantallen oplopen tot 15. Op 12 april laat behalve een *roodborsttapuit* ook een *paapje* zich bewonderen.

Op de 14e vliegen *grote zee-eenden* langs en ook negen *zwarte zee-eenden*. Voor de laatste soort is dat een te verwaarlozen aantal in vergelijking met de 200 die passeren op 29 maart, de 113 op 9 april en de 120 op 24 april. Telkens binnen een tijdsbestek van drie uur. Op 14 april komt ook een *nonnetje* in de kijker. *Middelste zaagbekken* trekken de hele maand door, aantallen tot 50. Een mannetje *eider* in prachtkleed was de hele maand april present zwemmend door de havens.

Eider

De 23ste april is een datum waarop iets ongebruikelijker waarnemingen als de *strandleeuwerik* en de *grauwe kiekendief* op de lijst kunnen worden bijgeschreven. Gedurende de maand trekken ook meerdere *bruine kiekendieven* langs de kust.
Een dag later indrukwekkende aantallen van doortrekkende steltlopers. Wat te denken van – wederom in slechts 3 uur tijd – 426 *rosse grutto's* noordwaarts en 176 richting het zuiden? En van de *regenwulp* 143 noord en 244 zuid. Curieus. Waarom vlogen er meer naar het zuiden in deze tijd van het jaar? Goede kans dat een groot deel ervan nog wel een keer – in omgekeerde richting – langs komt. Een dag eerder werden er 517 geteld die allemaal naar het noordoosten vlogen.

Op de 24ste voorts maar liefst 1.000 *dwergmeeuwen* en een daarbij schril afstekend aantal van 'slechts' vijf *zwartkopmeeuwen*. We hebben het ook over een uitstekende

dag voor *sterns*. In totaal worden geteld 300 *visdieven*, 250 *grote sterns*, 33 *dwergsterns* en 7 *noordse sterns*. De *grote stern* trok al in groeiende aantallen door vanaf 8 april, de *visdief* sinds de 9e.

Op 19 april is een mannetje *bonte vliegenvanger* aan het posten bij nestkast 1 in het Haagse Bos. Geen blijvertje, twee dagen later steekt een *koolmees* hier zijn hoofdje uit het vlieggat. De eerste *tuinfluiters* zijn in ieder geval op 22 april weer aanwezig want er werd een baltsend exemplaar in de Bloemenbuurt gezien.

De *appelvink* blijft het goed doen. Meldingen komen vanuit de Bosjes van Pex, het Hubertuspark, Arendsdorp en uit Zorgvliet, waar op 14 april een stelletje parend werden aangetroffen. Ook worden ze gezien bij de begraafplaats Sint Petrusbanden langs de Kerkhoflaan en even verderop op 22 april aan de Jacob Catslaan.

Ook *putters* doen het nog steeds uitstekend. Alleen al in de regio Bloemenbuurt/ Bosjes van Pex zijn er zeker vier territoria. Op 23 april een groepje op de Lange Vijverberg, dus vlakbij het Mauritshuis waar het door Carel Fabritius geschilderde puttertje permanent kan worden bewonderd.

Iets zeldzamer is de overvliegende *koereiger* in de Bosjes van Pex. Buiten de Haagse gemeentegrenzen verblijven bij de plas Starrevaart enige tijd twee exemplaren.

Vooral op heldere momenten waren er weer veel roofvogels in het luchtruim. Vaak gaat het om *buizerds* en *torenvalken*. De laatste broedt weer op de vertrouwde plek in de treurbeuk op landgoed Oosterbeek.

koereiger

Door de hele maand zijn er relatief veel *sperwers* gezien. Al heb je zelf soms wel sperwerogen nodig om ze te vinden in het broedgebied, want eenmaal begonnen met nestelen zijn ze muisstil. De alarmroep van andere vogels kan natuurlijk nog wel eens helpen om ze te lokaliseren. Zowel in het Haagse Bos, Sorgvliet, Ockenburg als Clingendael lijken ze te gaan broeden. Het nest in de Japanse tuin is zelfs aanleiding om deze lente – voor de derde keer op rij – de poort niet al te openen rond Koningsdag. Het gaat immers om een beschermde vogel en de massa's mensen die worden verwacht, kunnen het nest verstoren. Goed dat de gemeente Den Haag gedecideerd het hoe en waarom heeft toegelicht. De Haagse Vogelbescherming staat uiteraard achter de latere opening. Voor de teleurgestelde bezoekers is het misschien een troost dat je even verderop in Clingendael ook prima aan je trekken komt. Veel staat al in bloei.

In de laatste dagen van de maand cirkelen de eerste *gierzwaluwen* alweer boven de stad. Mei dient zich aan, een misschien nog wel meer zinderende vogelmaand!

Vogelwandelingen Landgoed Clingendael

Op de zondagen 10 en 24 april en 15 mei heeft de HVB samen met de wijkvereniging Benoordenhout tien vogelwandelingen georganiseerd voor niet-leden van de Haagse Vogelbescherming. Meer dan 90 personen meldden zich aan. De deelnemers werden ingedeeld in groepen van ca. tien personen. Onder leiding van een ervaren HVB-gids maakten ze een wandeling van ca. 1,5 uur door Oosterbeek en Clingendael. De gidsen waren Wim Kooij, Rob ter Ellen, Wouter de Quant, Frederik Hoogerhoud en Floris de Boer. Boudewijn Schreiner en Foeke Zeilstra gaven bij het vogelrustgebied Gravin van Bylandt een toelichting op de waarde van de 11 HVB-vogelrustgebieden. Aan het eind van de wandeling werden de deelnemers gewezen op het aardige van het HVB-lidmaatschap: toegang tot de CEL-excursies en lezingen, het ontvangen van het kwartaalblad De Wulp, het steunen van de groene zaak, het helpen mogelijk maken van de activiteiten van vogelopvang De Wulp enz.

Gierzwaluwen

De HVB heeft een plan gemaakt voor het uitbreiden van de nestgelegenheid voor gierzwaluwen in de Haagse Hout. Bedoeling is in de loop van 2022 ervaring op te doen en dan in 2023 e.v. via een 'wijkgerichte aanpak' ook in andere wijken te bezien hoe en waar het zinvol is om gierzwaluwenkasten op te hangen.

Financiën

Onze continuïteitsreserve - zeg maar spaarpot - is belangrijk voor het in de lucht houden van vogelopvang De Wulp. De huisvesting, de medicijnen en de drie medewerkers worden eruit betaald. Het goede nieuws is dat dankzij schenkingen, legaten en erfenissen de hoeveelheid 'geld op de bank' in de afgelopen jaren op hetzelfde niveau is gebleven. Dat betekent dat onze vogelopvang haar goede werk in de komende jaren kan voortzetten. In het HVB jaarverslag over 2021 vindt u onze jaarrekening. Het was bijgesloten bij het februari nummer van de Wulp maar het is ook in te zien via www.haagsevogels.nl U vindt er de details van onze financiën en informatie over hoe de vereniging de gelden besteedt.

IVN bestaat 60 jaar

IVN richt zich op natuureducatie. Ze wil jong en oud laten beleven hoe leuk, gezond en belangrijk onze natuur is. Het is onze ambitie om de banden met organisaties als deze aan te halen. De denken valt naast IVN aan de Milieufederatie Zuid-Holland, Natuurlijk Delfland en de AVN. Met deze laatste wordt nu al regelmatig samengewerkt als het groen in Den Haag wordt bedreigd.

IJsvogelproject

Bij het Dinamo Fonds ligt een aanvraag om de bouw van tien ijsvogelwanden in de Haagse regio mogelijk te maken. Eerder steunde ze al het inventariserende onderzoek waaruit een lijst van 27 mogelijke locaties naar voren kwam. Het bestuur van het fonds neemt in de loop van de maand mei een beslissing. Wij hopen natuurlijk op een positief oordeel over het door ons aangedragen project.

Boekenlegger

U vindt bij wijze van een presentje bij deze Wulp een boekenlegger. Deze voelt zich het meeste thuis in boeken over vogels en andere wonderen der natuur.

Japanse Tuin

De openstelling van de beroemde Japanse Tuin op Landgoed Clingendael is door de gemeente een aantal weken uitgesteld. De reden? Een in een conifeer broedende sperwer!

Verenigingswinkel

Voor informatie, publiciteit en verkoop

De winkel is geopend tijdens de open dagen van vogelopvang De Wulp

Diverse vogelkijkgidsjes v.a.	9,95
DVD met 5 Haagse natuurdocumentaires *Ooievaars Natuurlijk*	10,00
Serviesgoed met vogelafbeeldingen v.a.	4,50
Raamstickers (3st. A4) wit en zwart	3,00
Vogelherkenning- en zoekplaten	0,50
Vogelkaarten v.a.	1,00
Vogelpennen, vogeltassen	3,50
Vogelparaplu	7,50
Diverse wintervoerartikelen v.a.	2,50
Finstick, (verrekijkerstatiefje)	12,00

Duurzame nestkasten in 14 modellen.
Foto's en prijslijst op de website
www.haagsevogels.nl
Bestellen via info@haagsevogels.nl

Plaatjes voor mezennestkasten	2,00

Vogelopvang De Wulp
Heliotrooplaan 15
2555 MA Den Haag
Telefoon: 070 - 323 15 68

IBAN: NL83 INGB 0005 0926 75
t.n.v. Vogelasiel De Wulp

E-mail: *info@vogelopvangdewulp.nl*
Website: *www.vogelopvangdewulp.nl*
facebook.com/vogelopvangdewulp/
instragram.com/dewulp

Contact

Bestuur

Hans Elders	voorzitter
Jeroen Melcherts	secretaris
Rob de Jong	penningmeester
Rogier Mos	lid
Frits IJzendoorn	lid
John Woudstra	lid

Correspondentieadres bestuur
Heliotrooplaan 15, 2555 MA Den Haag
E-mail: *info@haagsevogels.nl*

Algemeen bankrekeningnummer
IBAN: NL12 INGB 0003 5861 85

Functionaris privacybescherming
Jeroen Melcherts

Contributie
De contributie bedraagt minimaal € 15,00 per jaar voor volwassenen; jeugdleden tot 18 jaar gratis; lidmaatschap voor het leven: € 250,00 minimaal. Betaling op IBAN NL49 INGB 0000 275200 t.n.v. Haagse Vogelbescherming.

Ledenadministratie
Voor aanmelden van nieuwe leden, adreswijzigingen en contributiebetaling kunt u terecht bij de ledenadministratie:
Rob de Jong
tel. 070 - 352 2940
e-mail: *hvbledenadm@gmail.com*

CEL
Contactpersoon: Muriel Kommer
Voor informatie: tel. 06 - 26 30 06 20
E-mail: *hvbexcursies@live.nl*

Commissie Veldwerk
Contactpersoon:
Boudewijn Schreiner, tel. 06 19 77 88 93

Algemene informatie
E-mail: *info@haagsevogels.nl*
Website: *www.haagsevogels.nl*
https://www.facebook.com/HaagseVogels/
Vogelopvang De Wulp, tel. 070 - 323 15 68

Alarmnummers Milieuzaken
Voor spoedeisende zaken als kappen en snoeiwerkzaamheden in de broedtijd
- Den Haag noord:
  Adri Remeeus, tel: 06 - 53 42 56 02
- Den Haag zuidwest:
  Ruud van der Waard, tel: 06 - 47 46 01 59
- Leidschendam-Voorburg:
  Martin van de Reep, tel: 06 - 54 75 89 50

RINGFOTOFOCUS.nl

DE VERREKIJKERSPECIALIST VAN DEN HAAG

Swarovski ATX | STX | BTX

"De beste modulaire telescoop ooit!"

Alles op voorraad en demonstratie-klaar!

SWAROVSKI OPTIK · Leica · opticron · ZEISS · Bushnell · Nikon

Thomsonlaan 96 | 2565 JE | Den Haag | 070-3638398 | denhaag@ringfotofocus.nl